

ÜNİVERSİTE MEZUNU POLİSLERİN MESLEK ALGISININ SOSYOLOJİK AÇIDAN İNCELENMESİ

Yrd. Doç. Dr. **Metin KILIÇ***

Özet

Üniversite mezunlarının sayısının her geçen gün toplumda artması ve istihdam noktasında sıkıntı yaşanmasına bağlı olarak farklı iş alanlarında istihdam edilmeleri söz konusudur. 2005 yılından bu yana üniversite mezunlarının aldıkları lisans eğitimlerinin dışında sınırlı kontenjane bağlı olarak emniyet teşkilatında istihdam edilmelerine imkân sağlanmıştır. Bu açıdan toplumsal düzeni ve halkın güvenliğini sağlayan emniyet teşkilatına, üniversite mezunu polislerin gözünden bakabilmek önemlidir.

Bu araştırmada, dört yıllık lisans eğitimi alarak üniversiteden mezun olup emniyet teşkilatına giren polis memurlarının polislik mesleğine uyum sağlayıp sağlamadıklarının, mesleğe bağlı olarak sosyal hayatı nasıl algıladıklarının tespit edilmesi amacıyla 300 anket uygulaması yapılmıştır. Araştırmada elde edilen veriler ışığında üniversite mezunu polis memurlarının yüksek oranda polisliği içselleştiremedikleri ve fırsatını bulduklarında polislik mesleğinden ayrılmak istedikleri gibi birçok önemli sonuca ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Polis, Emniyet, Sosyal yapı, İstihdam, Uyum

SOCIOLOGICAL ANALYSIS OF PROFESSION PERCEPTION OF THE UNIVERSITY GRADUATE POLICE OFFICERS

Abstract

The increasing number of the university graduates in our society, due to issues in providing employment, leads them to be employed in different areas. Since 2005, it has been provided for the university graduates that they, apart from their bachelor's degree, could be employed in the police department within a limited contingent. At this point, it is significant to be able to look to the police department, which secures public order and safety, from university graduate police officers' aspects.

In this study, 300 questionnaires were distributed to find out whether the police officers, who has become a part of the police force after graduation, could adopt the profession or not; and to examine how they perceive the social life within

* Düzce Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü

their profession. Many significant information, such as the university graduate police officers have a high level of lack of interiorizing the profession of police officer and have desire to leave when they take the opportunity, have been acquired in the light of the data in the research,

Key Words: Police, Security, Social structure, Employment, Adaptation

1. Giriş

Polis teşkilatı, moderniteyle birlikte toplumsal sözleşmenin güven bağlamında sürekliliğini sağlamak üzere kurulmuştur. Bunun için polis, bir yandan toplumda güvenliği veya barış ortamını tesis etmek için uğraşırken, diğer yandan da güven ortamını zedeleyen suçlularla mücadelesini sürdürmektedir (Kul ve Tayfun 2009: 46). Güvenlik ihtiyacı, insanlığın bilinen tarihinden bu güne kadar daima önemini korumuş bir konudur. Güvenliğin sağlanması toplumsal bir ihtiyaç olup, toplumda huzurun, sükûnet ve asayişin sürekli sağlanması anlamına gelir. Genel olarak toplumun ve dolayısıyla bireylerin her türlü suça karşı korunması, temel hak ve özgürlüklerin kullanılabilmesi bir ortamın sağlanması devlet eliyle kolluk güçleri tarafından (polis ve jandarma) yerine getirilmektedir (Karamanı, 2006: 2).

Polisler ütopyacı insanlar değildir. Onlar, suçu tamamen ortadan kaldırmaya çalışıyor da değildir; sadece suçu azaltıp denetim altında tutmanın, sivil nüfusun sessiz sakin bir hayat sürmesini sağlamanın peşindedirler (Hobsbawn 2008: 161-2). Burada gözden kaçırılmaması gereken temel unsur polis her şeyden önce insan, ardından iyi bir vatandaş ve meslek memurudur. İçinde yaşadığı toplumun tüm değerlerini taşımaktadır. Ortak kültürel değerlerin kapsamı içinde polis halkın kader birliği, kültür birliği, sosyal yaşam kuralları çerçevesinde vatandaş ile birebir iletişim kurarken kendinin de toplumun bir parçası olduğunu gerçeğini unutmamalıdır (Güller 2000: 735). Polisin çevresine güven verebilmesi kendi kendine olan güven duygusunun tam olması ile doğru orantılıdır.

Günümüz toplumlarında sosyal devlet anlayışına bağlı olarak polisinde toplumsal değişmelere ayak uydurması gereklidir. Demokratik bir yapıya sahip bir polis, polisin kendi içinde hızlı işbirliğine imkân veren, mevcut mesleki bilgiyi belirli amaca yönelik olarak devreye koyan ve emir-itaat prensibiyle sadece ikinci planda desteklenen birbirine bağlı bilgi ve iletişim sistemine sahip olmasıyla kendini gösterir. Böyle bir ortak etki, derecelerine bakmadan ekip ve eleştiriye açık, yaptığı işin sorumluluğunu taşıyan, iletişim yeteneğine sahip yeterliliği olan çalışanları gerektirmektedir (Ahlf 2007: 26-7).

Son yıllarda "nitelikli polis yetiştirme" çabalarının arttığı emniyet teşkilatında, bu amaca ulaşabilmek ve polisin eğitim seviyesini arttırmak için dört yıllık üniversite mezunu polisler teşkilata alınmaya başlanmıştır. İstenilen şartlara uyan üniversite mezunu polis adaylarına altı aylık eğitim verildikten sonra teşkilatın yapısına uyum sağlaması ve teşkilatın nitelikli personel ihtiyacını karşılaması beklenmektedir. "Özellikle mesleki eğitim, çalışma şartları ve ortamının özellikleri ele alınıp incelendiğinde polis teşkilatı meslek kültürü 'zor dönüşüm geçiren' meslekler arasında sıralanabilir" (Kul ve Tayfun 2009: 57). Bu

durum ister istemez, bütün geçmiş hayatında aldığı farklı bir eğitim yaşantısı da göz önünde bulundurulduğunda üniversite mezunu polis memurlarının (ÜMPM), polislik gibi çalışma şartları zor bir mesleği icra ederken, iş doyumunun/ doyumsuzluğunun ne gibi sonuçları olabileceğini belirlemek ve olumsuz sonuçları ortadan kaldırmak için öneriler sunmak amacıyla böyle bir konunun araştırılması gereksinimi duyulmuştur.

2. Materyal Ve Yöntem

Araştırmanın ana evrenini Emniyet Genel Müdürlüğü merkez-taşra teşkilatına bağlı farklı birimlerde 2005 yılından bu yana görev yapan örgün üniversite eğitimi almış polislerden oluşmaktadır. Araştırmada olasılıksız (ihtimali olmayan) örnekleme türlerinden kartopu yöntemi kullanılarak örneklem çekilmiştir. Araştırmanın örneklem grubunu, İstanbul ilinden 124 (23 bayan, 101 erkek), Ankara ilinden 64 (11 kadın, 42 erkek), İzmir ilinden 49 (18 kadın, 31 erkek), Diyarbakır ilinden 28 (10 kadın, 18 erkek), Bitlis ilinden 5 (5 erkek), Elazığ ilinden 12 (4 kadın, 8 erkek) ve Adıyaman ilinden 18 (1 kadın, 17 erkek) üniversite mezunu polis oluşturmaktadır. Araştırmada 2011–2012 yıllarında üniversite mezunu 300 polis memuruna anket uygulanmıştır. Anket soruları hazırlanmadan önce literatür araştırması yapılmış, araştırmanın amacına göre uygulanacak, kapalı ve açık uçlu sorulardan oluşan anket formu düzenlenmiştir. Sorular polis memurları aracılığıyla, örneklem grubuna uygulanmıştır. Daha fazla üniversite mezunu polisin araştırmaya katılmaması emniyet teşkilatının yapısından kaynaklanmaktadır. Yine üniversite mezunu polislerin, meslek hayatında bir sıkıntının yaşanmaması için araştırmaya katılmaması sınırlayıcı unsurlardandır. Araştırma sonucunda uygulanan anketlerdeki veriler kontrol edilerek bilgisayara geçirilmiştir.

Veriler SPSS/PC+11.0 program paketi (Statistical Package for Social Sciences) kullanılarak analiz edilmiştir.

3. Bulgular Bölümü

Tablo 1: Cinsiyete İle Emniyet Teşkilatında Çalışılan Birim İlişkisi

	Çalıştığınız birim nedir?										Toplam
	Karakol	Çevik Kuvvet	Çocuk	Terör	Asayiş	Polis Evi	kriminal	Koruma şube	Üniversite	Pasaport Şube	
Cinsiyet Erkek N	70	52	19	2	47			22	11	4	227
%	30,8%	22,9%	8,4%	,9%	20,7%			9,7%	4,8%	1,8%	100,0%
Kadın N	30	24	3		3	8	2				70
%	42,9%	34,3%	4,3%		4,3%	11,4%	2,9%				100,0%
Toplam N	100	76	22	2	50	8	2	22	11	4	297
%	33,7%	25,6%	7,4%	,7%	16,8%	2,7%	,7%	7,4%	3,7%	1,3%	100,0%

Araştırmaya katılan ÜMPM'nin emniyet teşkilatının farklı birimlerinde çalışıyor olması, çalışmanın güvenilirliğini arttırmak açısından önemlidir. ÜMPM'nin %76,7'si erkek ve %23,3'ü kadın olmak üzere toplam 300 kişiye anket uygulaması yapılmıştır. ÜMPM'nin % 63,3'ünün ekonomik durumlarının orta düzeyde olduğu, %26,7'sinin ekonomik durumu iyi ve %10, 0'nın ekonomik durumu kötü olduğu tespit edilmiştir. Yine araştırmaya katılan erkeklerin %52,2'sinin, kadınların %48,6'sının evli olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan erkeklerin %30,8'inin, kadınlarında 42,9'unun karakolda, erkeklerin %22,9'unun ve kadınların %34,3'ünün çevik kuvvette ve erkeklerin %20,2'sinin asayişte çalıştığı görülmektedir. Emniyet teşkilatının yapısı gereği genel hizmet olarak görülen ve vatandaşla daha çok ilişki içerisinde bulunan birimler (karakol, çevik kuvvet, asayiş vb.) olması sebebiyle ilgili birimlerde çalışan polislerin sayısının diğer birimlere oranla fazla olması doğaldır. Terör, kriminal, pasaport, narkotik gibi daha özel olan birimlerin emniyet teşkilatı içerisinde uzmanlaşmanın olduğu birimler olması sebebiyle, ilgili birimlerde çalışan polis memurlarının sayıları daha azdır.

			Çalıştığınız birimden memnun musunuz?		Toplum
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Erkek	N	110	120	230
		%	47,8%	52,2%	100,0%
	Kadın	N	60	10	70
		%	85,7%	14,3%	100,0%
Toplum		N	170	130	300
		%	56,7%	43,3%	100,0%

Çağımızda bilimsel ve teknolojik gelişmenin getirdiği değişimleri yaşayan birey, bu gelişmelerin yarattığı evrensel çatışmaların, gelişmelerin olumsuz etkisiyle zorlanırken, yaşadığı çevrenin toplumsal kaynaklı zararlı etkenlerini de yüklenmek zorunda kalmıştır. Bunun için, çalışanın beden ve ruh sağlığını korumak adına işyerinin fiziki yapısı, zararlı etkenlerin ortadan kaldırılması, önlenmesi, çalışana uygun iş ortamı oluşturulması çağdaş bilimin temel amacı olmuştur (Şanlı ve Akbaş 2009: 74). Kişilerin zamanı iyi kullanma, diğer insanlarla iyi ilişkiler kurabilme, yeteneklerini tanıma ve geliştirme gibi kendini gerçekleştirmeye yönelik özellikleri, iş hayatı için de geçerlidir. Bir toplumun daha sağlıklı, mutlu ve üretken olması, çalışanların üst düzeyde doyum sağlamalarıyla ilişkilidir. Araştırmaya katılan ÜMPM'den erkeklerin %52,2'sinin ve kadınların %14,3'ünün çalıştıkları birimden memnun olmadıkları görülmektedir. Cinsiyet bağlamında toplamda %43,3'ünün çalıştıkları birimden memnun değildir. Çalışılan yerin yoğunluğu, zorluğu, çalışma saatleri ve ek görevler açısından durumun analiz edilmesi gereklidir. Bu açıdan karakolda çalışan erkeklerin %77,1'inin, kadınların %54,0'ının, çevik kuvvette çalışan erkeklerin %36,5'inin, kadınların %41,7'sinin ve asayişte çalışan erkeklerin %57,4'ünün çalıştığı birimden memnun olmaması söz konusudur. Araştırmaya katılan polis memurlarının söylemlerinde bu tür birimlerde mesai saati dışında ücretsiz ek görevlerin çok olması, onların tabiriyle "angarya" işin fazla olması sebebiyle polisi "çok kullanım amaçlı kamu malı" olarak algılamalarında etkindir. Ya-

ni, durumu uzmanlaşmanın söz konusu olmaması, çalışma saatlerinin uzunluğu ve zorluğu açısından düşünmek önemlidir. Araştırmada kadınların daha çok 8-5 mesai saatine uygun polis evi, kriminal gibi sistematik olarak (devlet memurluğu zihniyetinde, rutine uygun) çalışıyor olması, çalıştıkları yerden %85,7'lik oranda memnun olmalarında etken unsurlardandır.

Tablo 3: Mezun Olunan Fakülte ile Polis Mesleğine Girme Arasındaki İlişki

		Polis mesleğine girerkenizdeki en önemli etken nedir?				Toplam
		Ekonomik nedenler	Sosyal nedenler	Mesleğe ilgi	Branşında İstihdam edilememek	
Hangi fakülte mezununuz?	Fen-Edebiyat Fak.	N 37			78	115
		% 32,2%			67,8%	100,0%
	Eğitim Fak.	N 12		1	57	70
		% 17,1%		1,4%	81,4%	100,0%
	İİBF	N 25	19		42	86
		% 29,1%	22,1%		48,8%	100,0%
	Mühendislik Fak.	N			17	17
		%			100,0%	100,0%
BESYO	N			8	8	
	%			100,0%	100,0%	
Sağlık Hizmetleri Y.O.	N			2	2	
	%			100,0%	100,0%	
Güzel Sanatlar Fak.	N			2	2	
	%			100,0%	100,0%	
Toplam	N	74	19	1	206	300
	%	24,7%	6,3%	,3%	68,7%	100,0%

Son dönemlerde ülkemizde yeni açılan üniversitelerle birlikte üniversiteleşme oranında çok büyük artışların olduğu gözlenmiştir. Üniversiteleşme oranlarında artışı başta siyasal, sosyal, eğitimsel, ekonomik vb. birçok etmene bağlamak mümkündür. Üniversite sayısında artışa paralel olarak aynı bölümden ve fakülteden mezun olan insanların sayısının arttığı yapılan çalışmalarda ortaya koyulmuştur. Bu durum toplumsal yapının ihtiyaçları oranında bireylerin istihdam edilmesi gerçeğini ortadan kaldırmamaktadır. Azalan iş fırsatlarının üniversite mezunlarının artmasıyla arasında ters orantının göz ardı edilemeyeceği bir gerçektir. Mezun olduğu lisans alanında iş bulamayan insanların başka bir meslekte devlet kapısına girmeleri, o güvenceyi elde etmek düşünceleri hayatlarını idame etmeleri için çok büyük fırsattır. Diğer devlet kurumları gibi polislik mesleğine üniversite mezunu olarak başvuran bireylerin daha çok mezun oldukları fakülte itibarıyla nicel olarak, çok fazla mezun veren fen-edebiyat, eğitim ya da iktisadi idari bilimler fakültelerinden bireylerin polislik mesleğine yöneldikleri tablo 3'de göze çarpmaktadır. Tabloda Fen-Edebiyat Fakültesi mezunu polislerin %67,8'nin 4 yıl boyunca okuyarak mezun olduğu lisans alanında istihdam edilememelerinden dolayı polislik mesleğine girdikleri tespit edilmiştir. Eğitim fakültesi mezunlarının %81,4'ünün, İktisadi idari

bilimler fakültesinin %48,8'inin ve diğer fakültelerden mezun olan bireylerin tamamının mezun oldukları lisans alanında istihdam edilememesinin polislik mesleğine girmelerinde etken olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan bireylerin bütün fakülteler nezdinde %24,7'sinin ekonomik nedenlerden dolayı polislik mesleğine girdiği görülmektedir. Bu durum bize dolaylı yoldan yine mezun oldukları branşlarda iş bulamadıklarından, hayatlarını idame etmek için polislik mesleğine girdiklerini göstermektedir. Tabloda gözden kaçırılmaması gereken asıl unsur araştırmaya katılan bireylerin sadece 0,3'ü gibi çok düşük oranının mesleğe ilgi duyduğu için polislik mesleğine girmiş olması, polislerin yaptıkları zor işi ne kadar benimseyebilecekleri sorusunu akla getirmektedir. Ülkemizde nicel olarak üniversite/fakülte sayılarının ve üniversite mezunlarının artmasına paralel olarak istihdam noktasında sıkıntılarında artması toplumsal gelişme açısından düşündürmektedir. 4 yıllık eğitim alan bir mühendisin, öğretmenin 6 aylık eğitimle polis memuru yapılması mutsuz toplumların yaratılmasında etkindir.

Tablo 4: Cinsiyet İle Fırsatı Olursa Lisans Eğitimi Aldığı Branşta İstihdam Edilmek İstemesi Arasında İlişki

			Fırsatınız olursa lisans eğitimi aldığınız branşta istihdam edilmek ister misiniz?		Toplam
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Erkek	N	218	12	230
		%	94,8%	5,2%	100,0%
	Kadın	N	40	30	70
		%	57,1%	42,9%	100,0%
Toplam		N	258	42	300
		%	86,0%	14,0%	100,0%

Araştırmada yaptığımız görüşmelerde ÜMPM'nin 6 aylık aldıkları eğitim sonucunda, emniyet teşkilatında 6 yıl zorunlu çalışmalarını gerektiren senet imzalandıkları tespit edilmiştir. 6 yıl zorunlu çalışma süresinden önce istifa ettiklerinde imzalamış oldukları senet karşılığı emniyet teşkilatına tazminat ödemek zorundadırlar. Örneğin, 2 yıl çalışan polis memuru istifa ettiğinde geri kalan 4 yıllık zorunlu çalışma süresi kadar maddi tazminat ödemekle yükümlüdür. Ödemek zorunda oldukları tazminat aldıkları 6 aylık eğitimin bedeli olarak görülmekte ve oldukça yüksek miktarları içermektedir. Ayrıca zorunlu çalışma sürecinde istifa ettiklerinde yasal olarak 6 ay içerisinde başka bir devlet memurluğuna da geçmeleri söz konusu değildir. Bu açıdan lisans eğitimi istihdam edilme fırsatı bulan ÜMPM'nin ortaya koyduğumuz durumlar çerçevesinde zorunlu görev sürecinde istifa etmeleri çok da kolay gözükmemektedir. Belirtilen bu şartlar göz önünde bulundurulduğunda fırsatınız olursa lisans eğitimi aldığınız branşta istihdam edilmek ister misiniz sorusuna verilen cevaplar oldukça ilgi çekicidir. Cinsiyete bağlı olarak erkek polis memurlarının %94,8'inin ve kadın polislerin %57,1'inin fırsatı olunca ya da zorunlu çalışma süreci sonunda lisans eğitimini aldıkları alanda istihdam edilmek istemeleri polislik mesleğini içselleştiremediklerinin çarpıcı bir kanıtıdır.

Tablo 5: Cinsiyete Bağlı Olarak Polislik Mesleğinin Zorluğu İlişkisi

			Sizce polislik zor bir meslek mi?		Total
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Erkek	N	230		230
		%	100,0%		100,0%
	Kadın	N	50	20	70
		%	71,4%	28,6%	100,0%
Total		N	280	20	300
		%	93,3%	6,7%	100,0%

Polislik mesleğine giriş ilk olarak lise öğrenimini tamamlayarak, belli sınavlardan muvaffak olan ve şartlara uyan bireylerin 2 yıllık polis meslek yüksekokulunda (PMYO) aldığı eğitimle ve 4 yıllık lisans eğitimi sonucu şartlara uyan ve sınavlardan muvaffak olan bireylerin 6 aylık polis meslek eğitim merkezlerinde (POMEM) aldıkları eğitimle olmaktadır. Elbette 2 yıllık eğitimle 6 aylık eğitim arasında çok büyük bir fark vardır. Lise sonrası PMYO’da okuyan ve tek amacının iyi bir polis olmak isteği olan bir polisle, artık aldığı eğitim ve yaş olarak kişiliği oturmuş bir şekilde mesleğe başlayan polisin aynı doğrultuda mesleğe bakması söz konusu değildir. Bir yanda “ideal polis modeli” ekseninde mesleğe bakış söz konusu iken diğer yanda hayatı idame ettirmek için “ekonomik temelli polis modeli” söz konudur. Dikici’nin (2004: 23) ifadeleri de söylemlerimizi destekler niteliktedir. Ona göre, “Günümüzde karşılaşılan sorunları gidermede en önemli adımlardan birisi, profesyonel manada tam yeterliliğe sahip polislerden oluşan bir polis örgütünün kurulmasıdır. Günümüzde polislik bir takım temel vasıflara sahip olmayan ve mesleğin getirdiği zorlukları göğüslemekten uzak insanların yapamayacağı profesyonel bir meslek haline gelmiştir.

Bu nedenle, belirli bir eğitim, kültür ve sosyal yapıdan uzak olarak yetişmiş insanları polislik mesleğine almak ve kısa bir eğitimden sonra bu insanlardan “iyi polis” olmalarını beklemek fazla iyimserlik olacaktır. Polislik için temel gereksinimlerden uzak insanları, kişiliklerinin oturduğu ve dünya görüşlerinin şekillendiği belirli yaşlardan sonra bu durumlarından soyutlayarak eğitip şekillendirmek çok zordur”. Bu söylemleri araştırmaya katılan üniversite mezunu bir polis memurunun şu sözleri de destekler niteliktedir: “PMYO’lular icra ettikleri bu alanı sahiplenmeleri sebebiyle, bu iş alanını mesleğe çevirmiş kendilerini sosyal anlamda bir statüye sokmuş ve alt kültür oluşturmuşlardır. Ama buna karşılık POMEM’liler eğitim aldıkları lisans bölümlerini meslek olarak görüp polisliği ekonomik kazanç kapısı, yani iş olarak görmeleri sebebiyle tabiri caizse araftakiler olarak içselleştirme yaşamamışlardır. Bu bakış açısı farklılığına, yaşam biçimi ve değer yargıları farklılıkları da ekleneceğini düşünürsek bunun bir ayrışma unsuru ve olumsuz bir POMEM alt kültürü oluşturacağını kestirmek güç değildir.”

Bu açıdan araştırmaya katılan ÜMPM'nin %99,3'ünün 25 ile 35 yaş arasında olması büyük oranlarda oluşmuş kişilik yapısını da ortaya koymaktadır. Araştırmaya katılan ve mesleği içselleştiremeyen erkeklerin %100'ü ve kadınların %71,4'ü polisliğin zor bir meslek olduğuna inanmaktadır.

Tablo 6: Mezun Olunan Fakülteye Bağlı Olarak Polis Olmadan Önceki Süreçte Polis Olabileceğini Düşünüp Düşünmemeye Arasındaki İlişki

			Polis olmadan önceki süreçte polis olabileceğinizi düşünüyor muydunuz?		Toplam
			Evet	Hayır	
Hangi fakülte mezunusunuz?	Fen-Edebiyat Fak.	N	20	95	115
		%	17,4%	82,6%	100,0%
	Eğitim Fak.	N	10	60	70
		%	14,3%	85,7%	100,0%
	İİBF	N		86	86
		%		100,0%	100,0%
	Mühendislik Fak.	N		17	17
		%		100,0%	100,0%
	BESYO	N		8	8
	%		100,0%	100,0%	
Sağlık Hizmetleri Y.O.	N		2	2	
	%		100,0%	100,0%	
Güzel Sanatlar Fak.	N		2	2	
	%		100,0%	100,0%	
Toplam	N		30	270	300
	%		10,0%	90,0%	100,0%

Ülkemizde mezun olunan fakülteye ve bölüme bağlı olarak iş bulmak kolaylaşmakta ve zorlaşmaktadır. Birçok üniversitede bulunan ve her yıl çok fazla mezun veren fakültelerden mezun olan öğrencilerin branşlarına uygun olan işleri bulmaları da oldukça zorlaşmaktadır. Bu kıstaslar göz önünde bulundurulduğunda dahi fen-edebiyat fakültesinden mezun olan polis memurlarının %82,6'sı, eğitim fakültesinden mezun olan polis memurlarının %85'i ve araştırmaya katılan diğer fakültelerden mezun polis memurlarının %100'ü polis olmadan önceki süreçte polis olabileceklerini düşünmemişlerdir. Bu durum bize araştırmaya katılan polis memurlarının %90'ının polis olabileceğini düşünmediğini göstermektedir. O halde, mevcut branşlarında belli bir süre iş bulamayan ÜMPM'nin, devlet güvencesi olduğu için polis teşkilatına girdikleri düşünülmektedir.

Tablo 7: Yaşa Bağlı Olarak Amirlerin Memurlara Karşı Tutum ve Davranışları Arasındaki İlişki

			Sizce amirlerin memurlara karşı tutum ve davranışları nasıl?			Toplam
			Kötü	Normal	İyi	
Yaş	25 ve altı	N	2			2
		%	100,0%			100,0%
	26-30	N	42	79	57	178
		%	23,6%	44,4%	32,0%	100,0%
	31-35	N	46	71	3	120
		%	38,3%	59,2%	2,5%	100,0%
Toplam		N	90	150	60	300
		%	30,0%	50,0%	20,0%	100,0%

Çağımızda sosyal bir sistem olarak kabul edilen örgütler, kuru bir insan kalabalığı değil, farklı duyguları, değer yargıları ve inançları olan bir kişilikler bütünüdür. Bu nedenle, her yönetici çalışanları (personeli) zor da olsa, iş yaşamlarında daima mutlu ve hoşnut etmek ve böylece amaçları verimli bir şekilde gerçekleştirmek ve insanları etkili bir şekilde yönetmek durumundadır. Örgütler, yalnızca ekmek parası kazanılan yerler değildir. Zamanımızın büyük bir bölümünü alan "işyeri", aynı zamanda bize büyük bir huzur, hoşnutluk ve mutluluk getirmesi gereken bir yerdir ve ikinci bir "ev"dir (Aytürk 1999: 69). Zira emniyet teşkilatı ve diğer güvenlik birimleri hiyerarşik yapının katı kurallarına bağlı olarak, mevcut düzeni korumaya yönelik kuruluşlardır. Araştırmaya katılan 26–30 yaş arasında bulunan polislerin %23,6'sı, 31–35 yaş arası polislerin %38,3'ü amirlerin polis memurlarına karşı tutum ve davranışlarının kötü olduğunu ifade etmiştir. ÜMPM'nin %30'u gibi önemli bir kesimi polise karşı amirin tutum ve davranışlarını kötü görmektedir. Araştırmaya katılan polislerden birisi bu durumu şöyle izah etmektedir; "tüm yetkiler sadece amirlerde toplanmış olup, takdir ve taltife sadece kendileri mazhar olabilir ve polis memurunun uzmanlığının önemi olmayıp her şey amirin iki dudağı arasına sıkışmış bir hayattan ibarettir". Araştırmaya katılan polislerin sadece %20,0'ı amirlerin memura karşı tutum ve davranışlarının iyi olduğunu belirtmiştir. Bu durum çalışılan birimi sevmeyi ve iş verimini etkileyen durumlardandır.

Tablo 8: Cinsiyete Bağlı Olarak Polislik Mesleğini Kendine Uygun Görüp Görmeme Arasındaki İlişki

			Polislik mesleğini kendinize uygun görüyor musunuz?		Toplam
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Erkek	N	70	160	230
		%	30,4%	69,6%	100,0%
	Kadın	N	20	50	70
		%	28,6%	71,4%	100,0%
Toplam		N	90	210	300
		%	30,0%	70,0%	100,0%

Emniyet teşkilatına girmeden önce araştırmaya katılan bireylerin %90'ının polis olabileceğini düşünmediği ve tablo 4'te araştırmaya katılan ÜMPM'nin %86'sının fırsatı olursa lisans eğitimi aldığı branşta istihdam edilmek istemesiyle polislik mesleğini kendisine uygun görüp görmeme arasında büyük bir ilişki vardır. Hayatı idame etmek için tamamen ekonomik nedenlere bağlı olarak polislik mesleğine yönelen erkek polis memurlarının %69,6'sının ve kadınların %71,4'ünün, toplamda erkek ve kadınların %70'inin polislik mesleğini kendisine uygun görmediği gözlenmektedir. Bu düşünceler çerçevesinde güvenlik ve otorite içerikli zor bir meslekte, bu bireylerin yeterince faydalı olabilmeleri zordur.

Tablo 9: Cinsiyete Bağlı Olarak Polislik Mesleğiyle İlgili Sıkıntıların İş Dışına Taşınıp Taşınmamasıyla İlgili İlişki

			Polislik mesleğiyle ilgili yaşadığınız sıkıntıları iş dışına taşıyor musunuz?		Toplam
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Erkek	N	110	120	230
		%	47,8%	52,2%	100,0%
	Kadın	N	30	40	70
		%	42,9%	57,1%	100,0%
Toplam		N	140	160	300
		%	46,7%	53,3%	100,0%

Günümüz modern toplumlarında çok fazla suç nevinin olduğu ve her geçen gün suç oranlarının arttığı düşünülürse polislerin görevlerinin kolay olmadığı söylenebilir. Such'm (1989: 160) deyimiyle polis günümüzde taşıyabileceğinden çok daha ağır bir görev yükünün altında ezilmektedir. Polis memurlarının da insan olduğu göz önünde bulundurulduğunda, sosyal hayatta karşılaşmadıkları sapkın davranışlarla, iş hayatında sürekli olarak muhatap oldukları açıktır. Araştırmaya katılan ÜMPM'den erkeklerin %47,8'inin ve kadınların %42,9'unun polislik mesleğiyle ilgili sıkıntılarını iş dışına taşıdıklarını belirtmişlerdir. Polis memurlarının iş verim-

liliğini ve motivasyon seviyelerini arttırmak için hizmet içi eğitimler verilmeli ve psikolojik destek sağlanmalıdır. Bu tür aktiviteler, sağlıklı bir teşkilat yapısı geliştirmek için gözden kaçırılmayacak bir durumdur.

Tablo 10: Mezun Olunan Fakülteye Bağlı Olarak Polislik Mesleğinde İmkân Verilirse Daha Çok Faydalı Olabilme İlişkisi

			Polislik mesleğine imkan verilirse daha çok faydalı olabileceğinizi düşünüyor musunuz?		Toplam
			Evett	Hayır	
Hangi fakülte mezunusunuz?	Fen-Edebiyat Fak.	N	105	10	115
		%	91,3%	8,7%	100,0%
	Eğitim Fak.	N	60	10	70
		%	85,7%	14,3%	100,0%
	İİBF	N	86		86
		%	100,0%		100,0%
	Mühendislik Fak.	N	17		17
		%	100,0%		100,0%
	BESYO	N	8		8
		%	100,0%		100,0%
	Sağlık Hizmetleri Y.O.	N	2		2
		%	100,0%		100,0%
	Güzel Sanatlar Fak.	N	2		2
		%	100,0%		100,0%
Toplam		N	280	20	300
		%	93,3%	6,7%	100,0%

Araştırmaya katılan ÜMPM'nin mezun oldukları fakültelele bağlı olarak sadece %6,7'lik kesimi emniyet teşkilatında imkân verildiği takdirde daha çok faydalı olabileceğini düşünmemektedir. Geriye kalan %93,3 gibi büyük bir kesimin daha faydalı olabileceğini düşünmesi önemlidir. O halde, burada sorgulanması gereken soru emniyet teşkilatının yapısıdır. Demek ki, ÜMPM'nin büyük bir çoğunluğu teşkilat içerisinde uygun pozisyonlarda görev alamamaktadır. Yani uzmanlaşmanın yeteri kadar söz konusu olmadığı ortadadır. Burada akla gelen ilk soru hükümet politikasında işsiz oranının azaltılması için üniversite mezunlarının polis yapılmak istenmesi midir? Yoksa emniyet teşkilatında eğitim seviyesi artırılarak, mesleğin yapısındaki aksaklıkları ortadan kaldırmak için bir girişim midir? Bu sualler çerçevesinde duruma bakmak gerekirse konunun ehemmiyeti daha iyi anlaşılır.

Tablo 11: Polis Meslek Eğitim Merkezinden Mezun Olunan Döneme Bağlı Olarak Polislik Mesleğinde Yükselmek İsteğinin Olup Olmaması Arasındaki İlişki

			Polislik mesleğinde yükselmek istiyor musunuz?		Toplam
			Evet	Hayır	
Kaçınıcı dönem POMEM mezunu sunuz?	1. dönem	N		19	19
		%		100,0%	100,0%
	2. dönem	N	11	23	34
		%	32,4%	67,6%	100,0%
	3. dönem	N	5	6	11
		%	45,5%	54,5%	100,0%
	4. dönem	N	31	15	46
		%	67,4%	32,6%	100,0%
	5. dönem	N	30	57	87
		%	34,5%	65,5%	100,0%
	6. dönem	N	14	46	60
		%	23,3%	76,7%	100,0%
	7. dönem	N	9	17	26
		%	34,6%	65,4%	100,0%
	8. dönem	N	5	4	9
		%	55,6%	44,4%	100,0%
	9. dönem	N	2	6	8
		%	25,0%	75,0%	100,0%
Toplam	N	107	193	300	
	%	35,7%	64,3%	100,0%	

Emniyet teşkilatında, POMEM mezunu olan polislerin 6 yıl zorunlu çalışma süresini tamamladıktan sonra amirlik (komiser yardımcılığı) sınavına girebilmeleri şartı bulunmaktadır. Ayrıca polis memurlarının amirlik sınavına girebilmesi için sağlanan özel şartların (sicilin temiz olması, kıdeme müessir ceza almamış olması vs.) yanında 37 yaşından gün almamış olmaları gerekmektedir. Amirlik sınavına girip başarılı olan ÜMPM'nin 3-4 yılda bir rütbesinin yükselmesi (rütbe almaları) göz önünde bulundurulduğunda, bu süreçte hiçbir olumsuz davranış ve ceza almadıkları düşünülürse, emeklilik yaşına geldiklerinde ancak başkomiser ya da çok düşük sayıda emniyet amiri rütbesinde olmaları söz konusudur. Bu kadrolar emniyet teşkilatında ara kadrolar olduğundan polis memurları için fazla cazip görülmemektedir. Ayrıca, polis akademisinden mezun olan rütbeli memurlarla kurum içerisinde hiçbir zaman aynı statüde görülememeleri de polislikten amirliğe geçen memurlar için sıkıntılı bir durumdur. Emniyet teşkilatı içerisinde akademili olmak ya da orta kademeli (-ORT K'lı- polis memurlarının amirlik sınavını kazanarak 9 ay aldıkları hizmet içi eğitimden sonra komiser yardımcısı olmaları durumu) olmak ayrımının yapılması da amirliğin cazibesini düşüren unsurlardandır. Araştırmaya katılan ÜMPM'den erkeklerin %65,5'i ve kadınların %57,4'ü polislik mesleğinde yükselmek istememektedir. Genel olarak tabloya bakıldığında POMEM mezunlarından, dönemlere göre ağırlıklı olarak yükselmek istenmediği görülmektedir.

4. Dönem POMEM mezunlarının %67,4'ünün polislik mesleğinde yükselmek istemesini yanlış yorumlamamak gereklidir. 2007 yılında polislik mesleğine girdikleri düşünülürse amirlik için gerekli olan 6 yıl çalışma süresini doldurmalarına az bir zaman kalmıştır. Yasal hakları olan sınava girme hakkını kullanmak doğal bir durumdur.

Tablo 12: Cinsiyete Bağlı Olarak Mesleğe Girdikten Sonra Kendine Yeteri Kadar Zaman Ayırıp Ayıramama Arasındaki İlişki

			Mesleğe girdikten sonra kendinize yeteri kadar zaman ayırıyor musunuz?		Toplam
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Erkek	N		230	230
		%		100,0%	100,0%
	Kadın	N	50	20	70
		%	71,4%	28,6%	100,0%
Toplam		N	50	250	300
		%	16,7%	83,3%	100,0%

Polislerinde toplum içerisinde yaşayan insanlar olduğu göz önünde bulundurulursa, polislik mesleğinde daha fazla faydalı olabilmeleri için düzenli bir sosyal yaşantıları olması gerekir. Bu durumun sağlanması için elbette kendilerine yeteri kadar zaman ayırmaları gereklidir. Araştırmaya katılan erkek polislerin %100'ünün mesleğe girdikten sonra kendisine yeteri kadar zaman ayıramaması büyük bir sorundur. Araştırmaya katılan kadınların %83,3'ünün de mesleğe girdikten sonra kendilerine yeteri kadar zaman ayıramaması da oldukça önemlidir. Polislik mesleğinin zorluğu ve yoğunluğunun yanında çalışma sisteminin (8-5, 12-12, 12-24, 12-36 gibi çalışma saatleri) farklılığı, bayramlarda ve özel günlerde diğer devlet memurları resmi tatil yaparken, polis teşkilatının toplumun güvenliğini sağlamak için daha fazla çalışmak zorunda olması, kendilerine yeteri kadar zaman ayıramamalarında etken unsurlardandır.

Tablo 13: Mezun Olunan Fakülteye Bağlı Olarak Türkiye’de Polis Teşkilatının Durumu Arasındaki İlişki

			Sizce Türkiye’de polis teşkilatının durumu nasıl		Toplam
			İyi	Kötü	
Hangi fakülte mezununuz?	Fen-Edebiyat Fak.	N	49	66	115
		%	42,6%	57,4%	100,0%
	Eğitim Fak.	N	46	24	70
		%	65,7%	34,3%	100,0%
	İİBF	N	41	45	86
		%	47,7%	52,3%	100,0%
	Mühendislik Fak.	N	11	6	17
		%	64,7%	35,3%	100,0%
BESYO	N	3	5	8	
	%	37,5%	62,5%	100,0%	
Sağlık Hizmetleri Y.O.	N		2	2	
	%		100,0%	100,0%	
Güzel Sanatlar Fak.	N		2	2	
	%		100,0%	100,0%	
Toplam	N		150	150	300
	%		50,0%	50,0%	100,0%

Mezun oldukları fakültele ilgili olarak polis memurlarının polis teşkilatının durumunu nasıl gördükleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Eğitim fakültesi mezunu olan (öğretmen) polislerin % 66,7’si ve mühendislik fakültesi mezunu polislerin % 64,7’si emniyet teşkilatının durumunu iyi görmektedirler. Araştırmaya katılan diğer fakülte mezunu polisler daha yüksek oranlarda teşkilatın durumunu kötü görmektedir. Toplam da ÜMPM’nin %50’si polis teşkilatının durumunu kötü görmektedirler. Teşkilat içerisinde ÜMPM’nin %50’sinin mevcut durumu kötü görmesi yaptıkları işten memnuniyetsizliklerinin açık göstergesidir.

Tablo 14: Cinsiyete Bağlı Olarak Polisliğin Kutsal Bir Meslek Olup Olmadığı Arasındaki İlişki

			Polisliğin kutsal bir meslek olduğuna inanıyor musunuz?		Toplam
			Evet	Hayır	
Cinsiyet	Erkek	N	160	70	230
		%	69,6%	30,4%	100,0%
	Kadın	N	60	10	70
		%	85,7%	14,3%	100,0%
Toplam	N		220	80	300
	%		73,3%	26,7%	100,0%

Polislik gibi mesleklerin halk arasında kutsal bir meslek olduğu düşüncesi yaygındır. Cinsiyete bağlı olarak erkeklerin %69,6’sı ve kadınların %85,7’si polis-

lik mesleğinin kutsal bir meslek olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan bireylerin %26,7'sinin mesleği kutsal olarak görmediği ortadadır. Yapılan görüşmelerde bir polis memurunun ifade ettiği şu sözler polislik mesleğinin kutsallığını yitirmesini farklı açıdan ortaya koymaktadır. “Polis teşkilatında polisin yapmaması gereken birçok işle uğraştığımız için bence polislik genel çerçevede kutsallığını yitirmiştir. Örneğin; polis memuru kantin, polis evi, pasaport gibi sivil memurlarında yapabileceği işlerde üniformalı ve silahla çalıştırılmamalıdır.” Bunun yanında polislik mesleğini icra eden memurlarının %73,3'ünün mesleği kutsal görmesine rağmen tablo 8'de araştırmaya katılan ÜMPM'nin %70'inin polislik mesleğini kendisine uygun görmemesinin arkasındaki sebepler incelenmelidir.

Tablo 15: Yaşa Bağlı Olarak Polisin Maaşının Yeterliliği Arasındaki İlişki

			Polisin maaşını yeterli buluyor musunuz?		Toplam
			Evet	Hayır	
Yaş	25 ve altı	N	1	1	2
		%	50,0%	50,0%	100,0%
	26-30	N	63	115	178
		%	35,4%	64,6%	100,0%
	31-35	N	17	103	120
		%	14,2%	85,8%	100,0%
Toplam		N	81	219	300
		%	27,0%	73,0%	100,0%

Araştırmaya katılan ÜMPM'den erkeklerin %73,9'u ve kadınların %71,4'ü polisin maaşını yeterli bulmamaktadır. Yaptığımız görüşmelerde İstanbul'da görev yapan bir polis memuruyla küçük bir ilde görev yapan (terör gibi risk unsurlarının söz konusu olmadığı illerde) polis memurunun da aynı parayı aldığı ve bu konuyla ilgili düzenleme yapılması gerektiğini belirtmişlerdir. Genel olarak araştırmaya katılan polislerin söylemlerinde öne çıkan unsur polis memurunun maaşının yetersiz olduğudur. Yaş ile polisin maaşı arasında ilişki kurulduğunda yaş ilerlediğinde orantılı olarak polisin maaşının yetersiz olduğunu düşünen polislerin sayısında artış gözükmektedir. Bu durumun temelinde çekirdek aile yapısının oluşması, ekonomik giderlerin artması, çocukların geleceğinin düşünülmesi gibi birçok etken sıralanabilir.

4. Sonuç Ve Öneriler

Araştırmaya katılan bireylerin %90'ı polis olmadan önce, polis olabileceğini düşünmemiştir. Mezun oldukları fakülte itibariyle istihdam alanlarının sınırlı olması ve çoğunlukla lisans eğitimi aldıkları alanda istihdam edilememeleri sebebiyle ekonomik temelli olarak polislik mesleğine girdikleri saptanmıştır.

Sadece bireylerin 0,3 gibi çok küçük bir kesiminin mesleğe ilgi duyduğu için emniyet teşkilatına girmesi düşündürücüdür.

ÜMPM'nin %43,3'ünün çalıştıkları birimden memnun olmadıkları görülmektedir. Çalışma şartlarının ağırlığı, çalışma saatlerinin düzensizliği, uzmanlaşmanın yeteri kadar söz konusu olmaması ve ek görevlerin yoğunluğu çalıştıkları birimden memnuniyetsizliklerin artması noktasında önemli etkenlerdendir. Emniyet teşkilatının yapısından ötürü, teşkilat içerisinde uygun pozisyonlarda istihdam edil(e)meyen, ÜMPM'nin %93,3'ü fırsat verildiğinde teşkilata daha fazla oranda faydalı olabileceğini düşünmektedir. Bu yüzden ÜMPM'nin %70'i polislik mesleğini kendisine uygun görmemekte ve %64'ü fırsatı olursa polislik mesleğinde yükselmek istememektedir. İş tatminin yeteri kadar söz konusu olmadığı bir kurumda maddi tatminde yetersiz görülüyorsa (araştırmaya katılan polislerin %73'ü polisin maaşını yeterli bulmamaktadır) mesleki uyumun sağlanması oldukça güçtür. Belirtilen durumlar polislerin, içselleştiremedikleri bir meslekte yeterince faydalı olmalarını engellemektedir. Çünkü kurumsal olarak kabullenilmeyen bir meslek bireyin hem kendisine yabancılaşmasında hem de içinde bulunduğu topluma, yabancı bir varlık olarak çıkmasında etkindir.

Çalışmada ÜMPM'nin mesleğe girdikten sonra %83,3 oranında kendisine yeteri kadar zaman ayıramaması ve %46,7'sinin polislik mesleği ile ilgili sıkıntılarını sosyal hayatlarına da taşıyor oldukları tespit edilmiştir. Modern bilgi çağı toplumunda kent hayatının karmaşık yapısı ve iş hayatının ağır koşulları, iş dışında kalan serbest zamanı pozitif açıdan değerlendirme noktasında önem arz etmektedir (Kılıç 2008: 107). Serbest zamanlar olumlu kullanılırsa, kişisel ve toplumsal gelişim, olumsuz kullanılırsa yabancılaşma ve sosyal problemler doğurabilir. Bu açıdan iş yaşantılarındaki sıkıntıları polislerin sosyal hayata da taşıyor olması yabancılaşmayı doğuran etken unsurdur. İş hayatlarında biriken olumsuz enerjilerini dışarı sağlıklı bir şekilde atabilmeleri ve toplumla bütünleşebilmeleri için organize edilmiş ya da bireysel serbest zaman etkinliklerine katılmaları gereklidir.

Son olarak ÜMPM'nin emniyet teşkilatında zorunlu çalışma süresi de göz önünde bulundurulduğunda, fırsatını bulduklarında %86'sının lisans eğitimi aldıkları alanda istihdam edilmek istemeleri mesleğe pekte uyum sağlayabildiklerini göstermemektedir. ÜMPM'nin emniyet teşkilatına alınmasındaki temel felsefe göz önünde bulundurulduğunda, eğitim seviyesinin yükseltilerek nitelikli polis memurları ve demokratik teşkilat yapısının sağlanması istendiği gözükmektedir. Yapılan araştırmada araştırmaya katılan ÜMPM'nin meslek algısının pozitif olmadığı ve mesleğe yeteri kadar faydalı olamayacakları ortaya çıkmaktadır. O halde ÜMPM'nin meslek algısının düzeltilmesi ve uyumun sağlanması için bir takım düzenlemelerin yapılması şarttır. Öncelikle polisin çalışma saatlerinin düzenlenmesi gerekmektedir. Sistemik çalışma saatleri sağlanmasa polislerin

kendilerine ve çevresindekilere zaman ayırması zordur. Ek görevlerin yoğunluğu ve birçok ek görev karşılığında herhangi bir ücret alamamaları, maaşlarını yetersiz görmeleri, yaptıkları işten tatmin olmamalarında etkindir. Bu açıdan ek görevlerde düzenleme yapılması ve meslekte görevli bütün polisler arasında ayırım yapılmadan eşit oranda dağıtılması zaruridir.

Emniyet teşkilatının yapısı gereği emir komuta zincirinin katılığı göz önünde bulundurulduğunda amir-memur arasında oldukça fazla sıkıntının yaşandığı görülmektedir. “Teşkilat içerisinde farklı kademelerdeki personel arasında iyi ve sağlıklı ilişkilerin tesis edilmesi, her kademedeki personeli tatmin edip, daha iyi çalışmasını ve verimli olmasını sağlar” (Aydın 2000: 360). Yani demokratik bir teşkilatın sağlanması için ast-üst ilişkisinin daha esnek bir yapıya kavuşturulması gereklidir. Ayrıca teşkilat içerisinde uzmanlaşmanın istenilen seviyede olmaması polislerin “çok kullanım amaçlı kamu malı” olarak görülmesinde etkindir. Polis memurlarının teşkilat içerisinde daha faydalı olabilmeleri açısından uzmanlaşmanın üst seviyelerde gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Mesleğe uyum ve adaptasyonun artırılması için hizmet içi eğitimlerinde artırılması ve sonuçlarının gözlemlenerek gerekli düzenlemelerin yapılması gereklidir.

KAYNAKÇA

- AHLF, Ernst-Heinrich (2007). *Polis Yönetiminde Etik*. Çev. Mehmet Öztürk, Ankara: EGM-Basımevi
- AYDIN, H. Ahmet (2000). Emniyet Personelinin Tatmini: Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Başarılı Güvenlik Hizmeti Sunmanın Bir Yolu. *I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu*, Elazığ, 359-373
- AYTÜRK, Nihat (1999). “Yönetimde İnsan İlişkileri (Amir-Memur İlişkileri). *Sayıştay Dergisi*, 32: 69-87
- DİKİCİ, Ali (2004). “Polis-Halk İlişkilerinin ve Polis İmajının İyileştirilmesinde Emniyet Teşkilatına Eleman Alımının Rolü”. *Polis Bilimleri Dergisi*, 6(1-2): 21-40
- GÜLLER, Murat (2000). “Sosyolojik Açıdan Polis Güvenliği”. *I. Milletlerarası Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Güvenlik ve Huzur Sempozyumu*, Elazığ, 727-741
- HOBSBAWN, J. Eric (2008). *Küreselleşme, Demokrasi ve Terörizm*. Çev. Osman Akıncı, İstanbul: Agora Kitaplığı
- KARAMANI, Özcan (2006). “Demokratik Ülkelerde Polis ve Jandarma Temel Eğitimi: Türkiye Örneği”. *Polis Bilimleri Dergisi*, 8(2): 1-20
- KILIÇ, Metin (2008). “Serbest Zaman Etkinliklerinin (Rekreasyonun) Çocuk Suçluluğunu Önlemedeki İşlevinin İncelenmesi”. *I. Türkiye Çocuk Hakları Kongresi*, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul: 106-121

- KUL, Mehmet ve Recep TAYFUN (2009). “Sembolik Etkileşim Bağlamında Polisin Saygınlığı”. *Polis Bilimleri Dergisi*, 11(4): 45–65
- SUCH, Manfred (1989). *Önce Vatandaş Sonra Polis*. Çev. Neylan Eryar, İstanbul: Altın Kitapları Yay.
- ŞANLI, Savaş ve Turan AKBAŞ (2009). “Adana İlinde Çalışan Polislerin İş Doyumu Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”. *Polis Bilimleri Dergisi*, 11(2): 73–86